

DE BENGAALSE KLEDINGINDUSTRIE TWEE JAAR NA RANA PLAZA: NOG STEEDS DODELIJK?

Op 24 april 2013 stortte het Rana Plaza complex in. Daarbij kwamen 1.138 kledingarbeid(st)ers om het leven, meer dan 2000 raakten gewond. Minder dan een maand later, op 15 mei, werd het 'Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh' ondertekend. Het Akkoord is een onafhankelijk, wettelijk bindend akkoord tussen kledingmerken en -retailers aan de ene kant en internationale en lokale vakbonden aan de andere kant. De internationale Schone Kleren Campagne ondertekende als getuige. Meer dan 200 kledingbedrijven hebben intussen het Akkoord ondertekend, goed voor inspecties in meer dan 1500 fabrieken waar twee miljoen mensen werken. Kijk voor de volledige lijst van ondertekenaars op www.bangladeshaccord.org

De ondertekenaars engageren zich om de volgende 5 jaar te investeren in veilige fabrieken. Het akkoord is transparant en zeer praktijkgericht. Onafhankelijke veiligheidsexperts voeren inspecties uit, waarvan de rapporten openbaar worden gemaakt. De nodige herstellingen en renovaties vallen onder de verantwoordelijkheid van de kledingmerken, die ook instaan voor de financiering. De vakbonden en werknemersafgevaardigden hebben een centrale rol in zowel het toezicht als de toepassing van het akkoord.

En de Belgen?

Slechts zes Belgische kledingbedrijven hebben het Akkoord ondertekend: JBC, C&A, Malu, Jogilo, Tex Alliance en Van Der Erve. De andere kledingbedrijven vrezen de financiële gevolgen van de ondertekening van het Akkoord. Naast een vaste jaarlijkse bijdrage, moeten de ondertekenaars immers ook garant staan voor de financiering van de nodige renovaties. Daarvoor zijn er verschillende opties: voorafbetalingen van bestellingen, verhoogde aankoop-prijzen zodat de producenten de verbeteringen zelf kunnen financieren, langlopende leningen, gezamenlijke financiering,... Uiteraard houdt de beslissing om niet te ondertekenen ook risico's in. Wie niet tekent, houdt een potentieel gevaarlijke situatie in stand. De Schone Kleren Campagne vraagt dat de Belgische overheid de Belgische kledingbedrijven actief aanmoedigt om het Akkoord alsnog te ondertekenen en een oplossing te zoeken voor eventuele bezwaren. De Nederlandse regering deed dat, en met resultaat: daar ondertekenden maar liefst 25 bedrijven het Akkoord.

DE BELANGRIJKSTE ELEMENTEN VAN HET AKKOORD

Ondertekenaars

- > Meer dan 200 kledingmerken en -retailers;
- > Twee internationale vakbondsfederaties: IndustriALL Global Union en UNI Global Union;
- > Tien Bengaalse kledingvakbonden;
- > Vier internationale ngo's (Clean Clothes Campaign, Maquila Solidarity Network, International Labor Rights Forum, Workers Rights Consortium), die ondertekenden als waarnemers;
- > De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) fungeert als onafhankelijk voorzitter.

De kledingindustrie in Bangladesh

Bangladesh is het tweede belangrijkste kleding producerend land ter wereld. In 2014 exporteerde het voor US\$ 24,6 miljard kleding. In 2005 was dat nog maar US\$ 6,8 miljard. Er werken meer dan 5 miljoen werknemers in de sector, waarvan meer dan 60% vrouwen. De lonen in de sector liggen extreem laag: het minimumloon bedraagt amper 55 euro per maand. Sinds 2005 vielen al meer dan 1700 doden in verschillende kledingfabrieken in Bangladesh. Gebouwen worden illegaal opgetrokken en hebben ernstige constructiegebreken. Ook de elektrische veiligheid en de brandveiligheid laten vaak te wensen over. De werknemers hebben geen inspraak, soms worden ze zelfs gedwongen om in pertinent onveilige omstandigheden aan het werk te blijven. Ook de werknemers van de kledingfabrieken in het Rana Plaza complex werden gedwongen om de fabriek binnen te gaan, ondanks de scheuren in de muren.

De voorgeschiedenis van het Akkoord

Het Akkoord heeft een lange voorgeschiedenis. Het ontwikkelde zich uit het Fire and Building Safety Agreement, dat na lange discussies tussen internationale vakbondsfederaties, lokale vakbonden en arbeidsrechtenorganisaties in 2011 werd opgesteld na de That's It Sportswear fabrieksbrand. Er waren toen echter slechts 2 kledingmerken (PvH/Tommy Hilfiger en Tchibo) bereid om dat akkoord te ondertekenen - te weinig om het in werking te laten treden. Pas na de instorting van Rana Plaza in april 2013 konden meer kledingmerken en retailers overtuigd worden van de noodzaak om iets te ondernemen. Omdat er nog wijzigingen werden aangebracht kreeg het een nieuwe naam: het Bangladesh Fire and Safety Accord. Het ging van start in juli 2013.

HET VEILIGHEIDSAKKOORD

ONAFHANKELIJKE INSPECTIES

Een inspectieprogramma van alle kledingfabrieken die werken voor de kledingmerken en -retailers die het Akkoord ondertekend hebben. Er is een volledige lijst van die fabrieken en hun onderaannemers opgesteld. De inspecties gebeuren door een team van veiligheidsexperts met elk hun specialiteit (constructieveiligheid, brand- en elektrische veiligheid). De lijst van fabrieken wordt opgedeeld in drie groepen: bij de belangrijkste leveranciers gebeurt een grondige inspectie en krijgen de arbeid(st)ers een veiligheids-training. De andere lange termijn leveranciers krijgen een grondige inspectie. Bij minder belangrijke leveranciers gebeurt een beperkte inspectie om "hoge risico's" op te speuren. Vinden ze die, dan krijgt de fabriek een grondige inspectie.

De rapporten van deze inspecties worden openbaar gemaakt, met inbegrip van de maatregelen die moeten genomen worden voor verbetering. Indien een fabriek te gevaarlijk bevonden wordt, kan ze onmiddellijk gesloten worden. Als de productie tijdens de verbeteringswerken stopgezet moet worden, blijven de werknemers max. 6 maanden in dienst en behouden ze hun normale loon. Bij verlies van bestellingen of bij sluiting moeten de merken samenwerken om voor werklozen voorrangregels bij aanwerving af te spreken. Tot nu toe werden al 19 fabrieken onmiddellijk geëvacueerd omwille van grote veiligheidsproblemen.

RENOVATIES

De kledingmerken zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de renovatieplannen en het zoeken naar de nodige fondsen voor de financiering ervan. Er zijn voor de financiering verschillende opties: verhoogde aankooprijzen zodat de producenten de verbeteringen zelf kunnen financieren; langlopende leningen, directe financiering of gezamenlijke financiering, financiële steun door de staat of andere donateurs.

VORMINGSPROGRAMMA

Onder leiding van een vormingscoördinator wordt in samenwerking met de vakbonden en gespecialiseerde lokale experts een vormingsprogramma uitgewerkt voor zowel de directies van de betrokken kledingfabrieken als hun werknemers. Er wordt aandacht besteed aan basisveiligheidsprocedures en -voorzorg, aan inspraak van de werknemers over de veiligheid.

INSPRAAK VOOR WERKNEMERS

In alle kledingfabrieken van de leveranciers komt er een Comité voor Veiligheid en Gezondheid, waarin naast werkgeversafgevaardigden ook evenveel werknemersafgevaardigden zetelen. Daarin kunnen dagdagelijkse veiligheidsproblemen besproken worden. Werknemers hebben het recht om bij acuut gevaar te weigeren aan het werk te gaan of te blijven. Ze kunnen ook anonieme klachten over veiligheidsrisico's indienen.

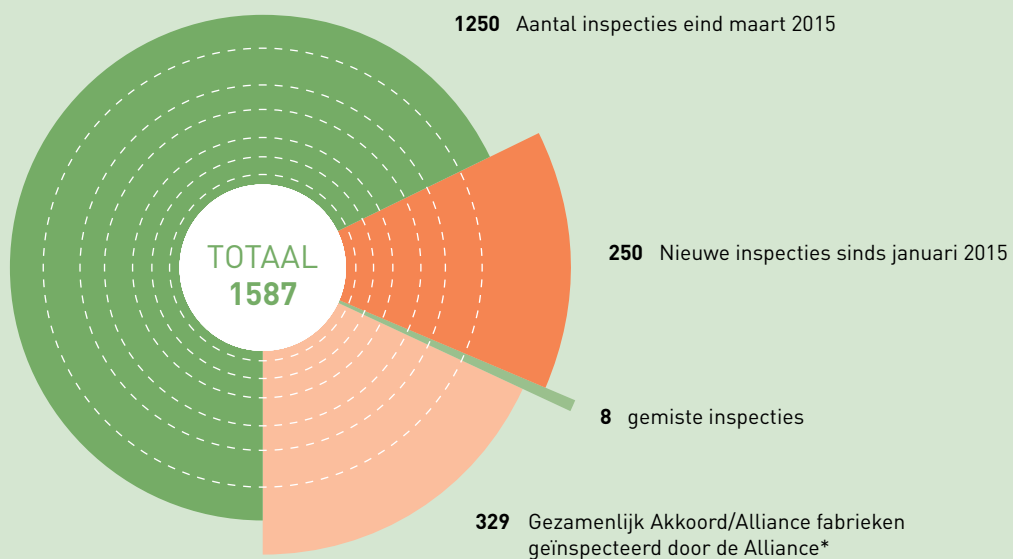
BESTUUR VAN HET AKKOORD

Het akkoord wordt geleid door een stuurgroep die voor de helft uit afgevaardigden van de kledingmerken en voor de helft uit vakbondsafgevaardigden bestaat. De voorzitter is neutraal en is aangesteld door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). Daarnaast is er een adviesraad met nog andere kledingmerken en -verkopers, kledingproducenten, vakbonden, regeringsinstaties en NGO's.

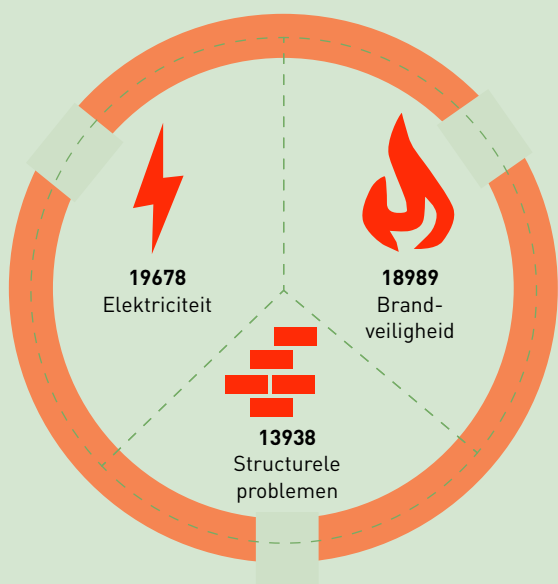
De administratieve kosten van het akkoord (inspecties, vorming en andere activiteiten) worden betaald door de ondertekenende kledingmerken volgens het aandeel van hun jaarlijks aankoopvolume in Bangladesh in verhouding tot dat van de andere ondertekenaars. Er zijn zeven categorieën. De financiële bijdrage bedraagt 500.000 dollar per jaar voor bedrijven die in Bangladesh voor meer dan 500 miljoen dollar inkopen. Bedrijven die voor minder dan 1 miljoen dollar inkopen, betalen 1000 dollar per jaar.

STAND VAN ZAKEN MAART 2015

INSPECTIES

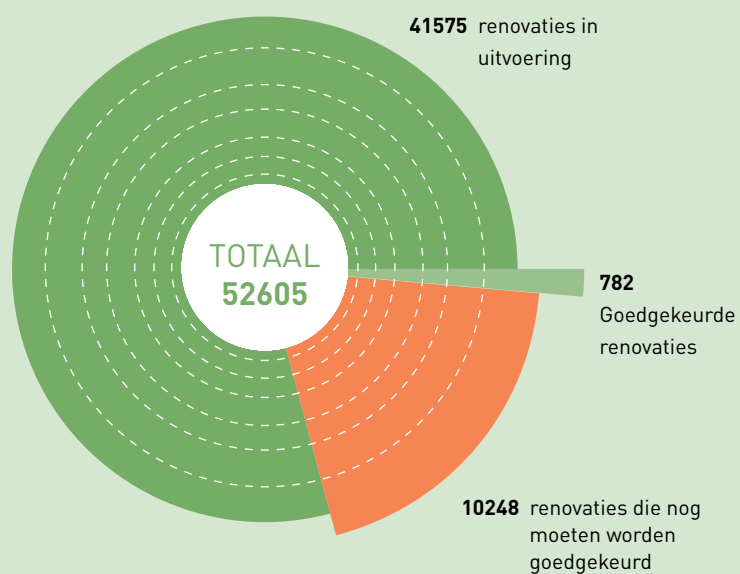

VASTSTELLINGEN

Totaal aantal bevindingen o.b.v eerste 500 gepubliceerde renovatieplannen **52605**

RENOVATIES

* De 'Alliance for Bangladesh workersafety' is een initiatief van een aantal Amerikaanse bedrijven die het Akkoord niet wouden ondertekenen.

EÉN OP 5 CAMBODJANEN ZIJN AFHANKELIJK VAN DE KLEDINGINDUSTRIE. DE VOORBIJE TWEE JAAR VIELEN MEER DAN 4000 ARBEIDSTERS FLAUW ALS GEVOLG VAN OVERWERK EN ONDERVOEDING. HET LOON BEDRAAGT VANDAAG 128 DOLLAR PER MAAND, WAT NOG STEEDS ONDER DE ARMOEDEGRENS LIGT.

MULTI-STAKEHOLDER AKKOORDEN: DE OPLOSSING VOOR DE SLECHTE ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN IN DE KLEDINGSECTOR?

De voorbije twee decennia gingen de Westerse kledingmerken prat op hun grote sociale verantwoordelijkheid: ze legden eigen gedragscodes met minimale arbeidsnormen op aan de producenten. Of ze werden lid van een organisatie die zo'n modelgedragscode opstelt en de naleving ervan controleert. In veel gevallen bleek de controle niet onafhankelijk, niet grondig genoeg of gebeurde er niets met de vaststellingen. Uit de vele fabrieksdrama's bleek het failliet van de vrijwillige gedragscodes en 'onafhankelijke' controle op de naleving. Elke fabriek waar een grote ramp plaatsvond werd herhaaldelijk ge-audit onder de gangbare sociale audit regimes van de sector. Twee van de fabrieken die gevestigd waren in Rana Plaza kregen groen licht van BSCI (Business Social Compliance Initiative). Kijk voor de volledige lijst van ondertekenaars op <http://bangladeshaccord.org/signatories/>.

Het Akkoord is een trendbreuk met het verleden: het is bindend en het is onafhankelijk, want bedrijven, vakbonden en ngo's zijn er bij betrokken. Dat het Akkoord ook het effectiefst is om de fabrieken veiliger te maken, is makkelijk aan te tonen. Gelijktijdig met het Akkoord lopen er immers nog twee andere initiatieven om de veiligheid van de kledingfabrieken te verbeteren: de Alliance en het Nationaal Actieplan. De 'Alliance for Bangladesh workersafety' is een initiatief van voornamelijk Amerikaanse kledingbedrijven die zich niet aan wilden sluiten bij het Akkoord. Hierbij zijn geen vakbonden of ngo's betrokken. Het Nationaal Actieplan is het programma van de Bengaalse overheid, ondersteund door de IAO. De Bengaalse overheid voert de inspecties uit in de fabrieken die niet onder het Akkoord of de Alliance vallen.

De standaarden zijn dezelfde (gebaseerd op de Bangladesh national building Code), maar er zijn verschillende manieren om die standaard na te streven. Ook de aanpak bij de zogenaamde 'critical cases' is verschillend. De critical cases zijn die fabrieken die zo onveilig zijn dat ze onmiddellijk moeten geëvacueerd worden. Tot nu toe waren dat er 19. De critical cases worden voor een review panel gebracht, samengesteld door vertegenwoordigers van de overheid, Akkoord en Alliance. De beslissing om een fabriek toch open te houden kan alleen bij unaniteit genomen worden. Ook de critical cases vastgesteld door de inspecteurs van de Alliance worden voor het review panel gebracht, maar met een sterke vertraging. Intussen blijven de gevaarlijke fabrieken gewoon open. De overheid heeft nog nooit een fabriek laten sluiten. Dit omwille van de macht van werkgeversfederatie BGMEA: er is een stevige verstrengeling van de politieke elite en de industriële elite in Bangladesh.

Het Akkoord is beperkt tot Bangladesh en gaat alleen over gebouw- en brandveiligheid. Er zijn nog andere prangende problemen in de sector: extreem lage lonen, een gebrek aan vakbondsvrijheid, de kortlopende contracten,... Alleen gelijkaardige, bindende akkoorden tussen kledingbedrijven en vakbonden kunnen de problemen in de sector effectief bestrijden, bijvoorbeeld om een leefbaar loon mogelijk te maken voor kledingarbeid(st)ers in Cambodja, of om het probleem van de slechte contracten aan te pakken in de kledingsector in Indonesië.